

Tnalyzing Scientific Collaboration and Visualization among Iranian Audit Fees Papers

Mostafa Ghannad¹

Received: 2023/01/24

Approved: 2023/05/20

review Paper

Abstract:

The present study was conducted to analyze the Scientific Collaboration Networks and visualize the science map of papers on the subject of audit fees published in the journals approved by the MSRT. This research is of applied type and has been done by using co-occurrence analysis of words (network analysis, Co-Word, and Co-authorship). The research community is formed by 245 papers published from 2003-2022, which were analyzed and visualized using VOSviewer, Ucinet, and BibExcel software. The results showed that between 2019 and 2021, with the publication of 108 papers (44%), there was a revolution in the publication of audit fees research in Iran, and the scientific journal of professional auditing research, with 23% of published papers on this topic, had the greatest tendency to audit fees. The writing confusion and diversity in the Persian language have led to the use of 49 written and semantic equivalents for audit fees in previous researches, which warns of the necessity of its optimization by journals and researchers. Co-Word analysis indicates that 998 keywords are used in the articles, after audit fees (193), the most frequent words are audit quality (34), audit risk (21), and abnormal audit fee (21). The keywords audit quality and audit risk with 24 and 20 co-occurrences had the highest co-occurrence with audit fees. The analysis of co-authorship shows the existence of 643 authorship roles in papers on the topic of audit fees, and Ali Vaez and Vali Khodadadi with 11 & 10 papers published, and the Shahid Chamran University and Ferdowsi University with 68 & 44 repetitions of organizational affiliation among authors can be considered as the most specialized researchers and organizations among others. There was the most co-writing between Mostafa Abdi and Mahdi Kazemi with Five duo collaborations.

Key Words: Audit fees, scientometrics, Visualization of Science map, network analysis, auditing, writing confusion.

 10.22034/JPAR.2023.1987968.1138

1. Department of Accounting, Eqbal Lahooori Institute of Higher Education, Mashhad, Iran.
m_ghanad@sbu.ac.ir
<http://article.iacpa.ir>

تحلیل شبکه همکاری‌های علمی و دیداری سازی پژوهش‌های حق‌الزحمه حسابرسی در ایران

مصطفی قناد^۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۳۰

مقاله‌ی مروری

چکیده

مطالعه حاضر باهدف تحلیل شبکه همکاری و نگاشت نقشه علم مقالات با موضوع حق‌الزحمه حسابرسی مستقل در مجلات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ایران انجام شده است. این پژوهش از نوع کاربردی بوده و با استفاده از تحلیل هم‌رخدادی واژگان (تحلیل شبکه، هم‌واژگانی و هم‌نویسندگی) انجام شده است. جامعه پژوهش را ۲۴۵ مقاله منتشره از سال ۱۳۸۲ تا ۱۴۰۱ شکل می‌دهد که بابت بهره‌گیری از نرم‌افزارهای Ucinet، VOSviewer و BibExcel تحلیل و مصورسازی شده‌اند. نتایج نشان داد که سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰ با انتشار ۱۰۸ مقاله (۴۴٪)، انقلابی در نشر پژوهش‌های حق‌الزحمه حسابرسی در ایران شکل گرفته است و نشریه علمی پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای با اختصاص ۲۳٪ مقالات منتشره به این موضوع، بیشترین گرایش به حق‌الزحمه حسابرسی را داشته است. آشفتگی واژگان و تنوع نگارشی در زبان فارسی منجر به استفاده از ۴۹ معادل نوشتاری و معنایی برای حق‌الزحمه حسابرسی در پژوهش‌های پیشین شده است که لزوم بهینه‌سازی آن توسط مجلات و محققین را هشدار می‌دهد. تحلیل هم‌واژگانی حاکی از آن است که ۹۹۸ کلیدواژه در مقالات بکاررفته است که پس از حق‌الزحمه حسابرسی (با ۱۹۳ تکرار)، پربسامدترین واژگان کیفیت حسابرسی (۳۴)، ریسک حسابرسی (۲۱) و حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی (۲۱) می‌باشند. کلیدواژگان کیفیت حسابرسی و ریسک حسابرسی با ۲۴ و ۲۰ هم‌رخدادی، بیشترین هم‌رخدادی با حق‌الزحمه حسابرسی را داشتند. تحلیل هم‌نویسندگی نشان از وجود ۶۴۳ نقش نویسنده در مقالات با موضوع حق‌الزحمه حسابرسی دارد که سیدعلی واعظ و ولی خدادادی با انتشار ۱۱ و ۱۰ مقاله و دانشگاه شهیدچمران اهواز و دانشگاه فردوسی مشهد با ۶۸ و ۴۴ مرتبه تکرار وابستگی سازمانی در میان نویسندگان را می‌توان جز متخص‌ترین پژوهشگران و سازمان‌ها در میان سایرین دانست. بیشترین هم‌نویسی میان مصطفی عبدی و مهدی کاظمی علوم با پنج همکاری دونفره وجود داشت.

واژه‌های کلیدی: حق‌الزحمه حسابرسی، علم‌سنجی، مصورسازی نقشه علم، تحلیل شبکه، حسابرسی، آشفتگی

نگارش.

۱- مقدمه

همزمان با توسعه و گسترش حرفه حسابداری، در دانشگاه‌ها نیز اقدامات شایان توجهی انجام شده است. از سال ۱۳۹۱ گرایش تحصیلی با عنوان حسابداری در مقطع کارشناسی ارشد ایجاد شده است (سازمان سنجش و آموزش کشور، ۱۳۹۱). همچنین براساس آخرین فهرست مجلات معتبر علمی وزات علوم، تحقیقات و فناوری در رشته حسابداری به صورت مستقیم در عنوان ۸ نشریه علمی از ۲۰ نشریه موجود (۴۰٪) عبارت «حسابداری» قید شده است^۱ (پرتال نشریات علمی، ۱۴۰۱)^۲ و همچنین چاپ مقالات و پژوهش‌های حوزه حسابداری نیز فزونی یافته است (ناطق‌ی و همکاران، ۱۳۹۷؛ حسینی و همکاران، ۱۳۹۸). باتوجه به رشد روز افزون مقالات حسابداری، مطالعه مروری در حوزه پژوهش‌های حسابداری ضروری به نظر می‌رسد. مطالعه مروری به ایجاد بینش‌های نوین و مشاهده تصویر جامع از پژوهش‌ها منجر شده و به انبوهی از تحقیقات معنا می‌بخشد، به گونه‌ای که خواننده از مطالعه تک‌تک تحقیقاتی که در خصوص یک موضوع خاص وجود دارد، بی‌نیاز می‌شود (آویارد، ۲۰۱۸).

«حق‌الزحمه حسابداری» یکی از موضوعات بسیار مهم پژوهشی در حسابداری و حسابداری می‌باشد. اهمیت حق‌الزحمه حسابداری در پژوهش‌های جاری حسابداری تا آنجاست که با مراجعه به وبگاه ۲۰ مجله علمی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در رشته حسابداری و مشاهده ابرواژگان آنها در انتهای صفحه مجلات در ۷ مجله از ۱۰ مجله‌ای که نسبت به انتشار ابرواژگان اقدام کرده‌اند، واژه حق‌الزحمه حسابداری در ابرواژگان به وضوح یافت می‌شود (بالغ بر ۷۰٪ نشریات) که نشان از پررنگ بودن و نقش تحقیقات حوزه حق‌الزحمه حسابداری در پژوهش‌های جاری حسابداری در ایران دارد. همچنین پژوهشگران پیشین ادعان داشته‌اند که حوزه موضوعی حق‌الزحمه حسابداری از جمله پژوهش‌های پرتکرار و پرترفدار در مجلات حسابداری داخل و خارج از ایران می‌باشد (مهربانی و غلامی جمکرانی، ۱۳۹۶؛ ناطقی و همکاران، ۱۳۹۷ و حسینی و همکاران، ۱۳۹۸).

مطالعات علم‌سنجی یکی از بهترین و کاربردی‌ترین روش‌ها برای شناخت و ارزیابی تولیدات علمی، کشورها، افراد و سازمان‌هاست. فنون علم‌سنجی برای ارزیابی فعالیت‌های علمی و میزان بازدهی آنها، به شمارش تعداد تولیدات علمی در زمینه‌های مختلف و تحلیل آنها با استفاده از شاخص‌های مربوطه می‌پردازد و با ارائه ترکیبی مناسب از شاخص‌ها روند تولید علم و بازدهی پژوهش‌های علمی را تبیین می‌کند (جان‌محمدی و همکاران، ۱۳۹۱). ترسیم ساختار علمی و اجتماعی پژوهشگران این حوزه علمی، اطلاعات ارزشمندی پیرامون جایگاه هر یک از پژوهشگران در بدنه آن علم ارائه می‌کند و به نوعی بیانگر قدرت آنها می‌باشد (خاصه و همکاران، ۱۳۹۵). شمار مقالات منتشره در حوزه پژوهشی حق‌الزحمه حسابداری حاکی از اهمیت ویژه آن برای پژوهشگران و مجلات حسابداری در ایران می‌باشد؛ بنابراین، اولین جنبه دانش‌افزایی پژوهش حاضر، مطالعه علم‌سنجی بر روی مقاله‌های حوزه «حق‌الزحمه حسابداری» می‌باشد. علی‌رغم اینکه پیش از این پژوهش‌های علم‌سنجی در مجلات معتبر حسابداری دنیا (از جمله اسمیت و

کروگستاد، ۱۹۸۸؛ باکر و همکاران، ۲۰۰۵؛ اندریکوپول و کاستاریز، ۲۰۱۷؛ دامی و همکاران، ۲۰۱۸؛ مک‌میلان و کیسی، ۲۰۱۸ و زنگول و همکاران، ۲۰۲۱) انجام شده است و در ایران نیز به صورت عمومی در کل بدنه رشته حسابداری (فناد و همکاران، ۱۴۰۲) یا با استفاده از روش تحلیل محتوا جهت مرور پژوهش‌های حسابرسی در مجلات معتبر ایران (برای نمونه ساعی و همکاران، ۱۳۹۴؛ مهربانی و غلامی جمکرانی، ۱۳۹۶؛ ناطقی و همکاران، ۱۳۹۷) انجام شده است؛ اما تاکنون پژوهشی با استفاده از رویکردهای نوین علم‌سنجی از جمله دیداری‌سازی اطلاعات در حوزه «حق‌الزحمه حسابرسی» انجام نشده است. از طرفی بهره‌گیری از رویکردهای علم‌سنجی به ویژه دیداری‌سازی اطلاعات و تحلیل شبکه همکاری‌های علمی جهت ارائه بینشی جامع در هر حوزه دانشی پرتعداد اقدامی تازه بوده و امکان درک جامعی از مجموعه گسترده‌ای از مقالات موجود برای محققان را فراهم می‌سازد؛ بنابراین دومین جنبه دانش‌افزایی پژوهش حاضر اینکه این مطالعه جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم‌افزارهای ووس و یور^۳ و افزونه نت‌دراو^۴ از نرم افزار یوسی‌آی‌نت^۵ استفاده می‌کند که ضمن شناسایی الگوهای مختلف، بینش‌های با ارزشی را ارائه می‌دهد (سینگ، ۲۰۲۱) و سوم اینکه پژوهش حاضر قصد دارد تا تصویری جامع از شرایط فعلی پژوهش‌های حق‌الزحمه حسابرسی در ایران ارائه کند و درعین حال، درکی از روندهای آتی پژوهش حسابرسی را گسترش داده تا این شکاف‌های تحقیقاتی و روندهای در حال ظهور به درستی شناسایی شده تا پژوهشگران و اصحاب دانش بتوانند پژوهش‌های خود را با نیازهای روز این حوزه دانشی هماهنگ کنند. بنابراین، پژوهش حاضر باهدف تحلیل شبکه همکاری‌های علمی و نگاشت نقشه علم مقالات با موضوع حق‌الزحمه حسابرسی مستقل در مجلات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ایران طرح‌ریزی شده است.

۲- مبانی نظری و توسعه فرضیه‌ها

پیدایش حسابرسی به لحاظ زمانی با ظهور و معرفی حسابداری همراه بوده است. در واقع، از زمانی که پیشرفت و تحول در تمدن بشر این ضرورت را به وجود آورد تا مسئولیت اداره اموال یک شخص به شخص دیگر تفویض شود، اعمال نوعی نظارت بر پای‌بندی و وفاداری نسبت به تعهدات قراردادی نیز ضرورت یافته است (ریچارد برون، ۱۹۰۵ به نقل از حسینی و همکاران، ۱۳۹۸). حسابرسی حرفه‌ای است که برای آن انگیزه‌های اقتصادی، مقرراتی و نظارتی و انتظام بازار وجود دارد. همچنین مشوق‌هایی که حساب‌سازان با آن مواجه هستند نیز بسیار گسترده و پیچیده است. به همین دلایل حسابرسی صورتهای مالی برای گروه‌های زیادی از جمله سهامداران فعلی و بالقوه، اعتباردهندگان و سایر استفاده‌کنندگان ارزشمند می‌باشد. افزون بر این، حسابرسی به میزان قابل توجهی متأثر از مقررات حرفه‌ای و دولتی است و این قوانین در کشورهای مختلف متفاوت هستند. باوجود چنین پیچیدگی‌هایی حسابرسی یک کسب و کار پررونق در سراسر جهان است و انجام حسابرسی باکیفیت بالا به عنوان نقشی مهم برای عملکرد مناسب بازارهای سرمایه شناخته شده است. این ویژگی‌ها حسابرسی را به یک حوزه تحقیقاتی جالب و مهم تبدیل کرده

است (سیمونیک، ۲۰۰۹). همچنین به عقیده محققان بسیاری از جمله فلینت (۱۹۸۸) و پورتر و همکاران (۲۰۰۵) هدف حسابرسی، پویا و در حال رشد و تغییر است. براون (۱۹۶۲) تأکید می‌کند که هدف و تکنیک‌های حسابرسی در طی چهارصد سال باتوجه به نیازها و انتظارات جامعه به واسطه عوامل محیطی، اقتصادی، سیاسی و جامعه‌شناسی به شدت تحت تأثیر قرار گرفته است. به همین دلیل مرور پیشرفت تاریخی تحقیقات حسابرسی که متأثر از محیط حسابرسی است می‌تواند موجب درک، تحلیل و تفسیر تحول حسابرسی باتوجه به تغییر انتظارات جامعه گردد.

حق‌الزحمه حسابرسی و نحوه تعیین آن با توجه به نقشی که بر کیفیت حسابرسی دارد، یکی از مهم‌ترین مباحث محافل حرفه‌ای و قانون‌گذاران است (یاری و همکاران، ۱۴۰۱). سیمونیک (۲۰۰۹) حق‌الزحمه حسابرسی را متشکل از هزینه‌های حسابرسی (شامل بهای منابع بکار گرفته شده توسط حسابرس و هزینه‌های مورد انتظار ناشی از زیان‌های دعاوی حقوقی علیه حسابرس) به علاوه سود می‌داند. در این راستا، فراتحلیل انجام شده توسط هی و همکاران (۲۰۰۶) عوامل موثر بر حق‌الزحمه حسابرسی را در دو گروه اصلی عوامل مربوط به عرضه‌کنندگان (تخصص حسابرس در صنعت و اندازه مؤسسه حسابرسی) و متقاضیان (از جمله: اندازه و ریسک شرکت صاحبکار) خدمات حسابرسی طبقه‌بندی کرده است. بنابراین می‌توان دریافت، حق‌الزحمه حسابرسی از جمله موضوعات مهم در ایران و دنیاست که پژوهشگران متعدد در عمر پژوهشی خود منابع زیادی را صرف انجام پژوهش و سیاست‌گذاری درست در این حوزه دانشی کرده‌اند و این مسیر همچنان که فرآیند حسابرسی توأم با تغییر و رشد است، ادامه دارد.

علم‌سنجی به عنوان یکی از رایج‌ترین روش‌های ارزیابی فعالیت‌های علمی مطرح می‌باشد که از روش‌های آماری و اندازه‌گیری برای تعیین معیارهای رشد و توسعه علوم و سطوح گسترش و تأثیر آن در جوامع بشری استفاده می‌کند. امروزه علم‌سنجی در توصیف، تبیین و پیش‌بینی وضعیت علمی پژوهشگران گروه‌های آموزشی و پژوهشی، دانشگاه‌ها، سازمان‌ها و کشورها در عرصه‌های گوناگون ملی و بین‌المللی کاربردهای فراوانی یافته است (یزدانی و همکاران، ۱۳۹۳). محققان حوزه علم‌سنجی معتقدند تحلیل حوزه‌های موضوعی نیازمند وجود نقشه دانش است؛ نقشه دانش ابزار با ارزشی است که به سیاست‌گذاران علم کمک می‌کند تا به نوعی علاوه بر نمایان کردن استاتیک اجزای یک نظام، منابع و مسیر جریان دانش، محدودیت‌ها و کمبودهای آن را نیز مشخص نمایند (باب‌الحوایجی و همکاران، ۱۳۹۳). از این‌رو، ترسیم نقشه دانش در حوزه حق‌الزحمه حسابرسی نیز می‌تواند به بسترسازی و هدایت مطالعات در این حوزه و ارتقای کمی و کیفی تولیدات علمی آن کمک نماید. بدیهی است که پیشرفت علمی در هر حوزه‌ای مدیون تلاش‌های محققان و آثار علمی گذشتگان بوده و دانشمندان در هر حوزه‌ای به منظور دیدن فراسوی دانش در حوزه تخصصی، خود آثار اصیل پیشین را مرور نموده و با اتکا به گذشته علم، آینده علمی حوزه تخصصی خود را پیش برده تا به درک و نمایی کلی از چارچوب علمی حوزه مورد نظر دست یابند (سهیلی شعبانی و خاصه، ۱۳۹۴). بنابراین لزوم استفاده از علم‌سنجی و مصورسازی ساختار علم درک خواهد شد. یکی از روش‌های رایجی که برای تحلیل نقشه دانش

در حوزه‌های مختلف رواج دارد، ارتباط بین واژه‌های استفاده شده در بخش‌های مختلف مدارک از جمله عنوان، چکیده، کلیدواژه، متن اصلی و مانند آن است که از آن به هم‌واژگانی^۶ یاد می‌شود. به عبارت دقیق‌تر تحلیل هم‌واژگانی یکی از زیرشاخه‌های تحلیل‌های هم‌رخدادی^۷ است که از روش‌های مهم کتاب‌سنجی^۸ بوده و برای نگاشت روابط میان مفاهیم، اندیشه‌ها و مشکلات در علوم مختلف به کار نمی‌رود (لیو و همکاران، ۲۰۱۲). در تحلیل هم‌واژگانی فرض بر این است که پربسامدترین واژه در مقایسه با واژه‌های کم بسامدتر، تأثیر بیشتری بر یک حوزه دانشی داشته است. همچنین در این نوع تحلیل این امکان فراهم می‌شود تا خوشه‌های موضوعی در حال ظهور و همچنین خوشه‌های توسعه یافته در راستای پیش‌بینی مسیر پژوهش‌های آتی آشکار شود (لی و سو، ۲۰۱۰). تحلیل هم‌واژگانی برای نگاشت رابطه میان مفاهیم، اندیشه‌ها و مشکلات در علوم پایه و علوم اجتماعی به کار می‌رود (لیو، ۲۰۱۱) به عبارتی تحلیل هم‌واژگانی شیوه‌ای از تحلیل محتوا است که از طریق هم‌رخدادی واژه‌ها با مفاهیم در متون و مدارک عمل می‌کند و از طریق آن می‌توان مفاهیم اصلی یک زمینه یا حوزه علمی را شناخته و به واسطه این شناخت الگوها و رویدادهای مفهومی حوزه ترسیم ساختار علمی، شبکه مفهومی، روابط سلسله‌مراتبی مفاهیم و مقولات و مقولات مفهومی مفهومی را کشف و در جهت مدیریت حوزه بکار برد (کینگ، ۱۹۸۷).

یکی از مباحث چالشی در خصوص تحلیل هم‌واژگانی، آشفتگی نگارشی می‌باشد؛ چراکه این آشفتگی می‌تواند تحلیل هم‌واژگانی را با دشواری روبرو کند. نگارش و آشفتگی در زبان فارسی از جمله موضوعات مهم پژوهشی در سال‌های اخیر می‌باشد که مظفری و ورع (۱۴۰۱) با ارائه الگوهای مبتنی بر هوش مصنوعی از جمله الگوریتم جنگل تصادفی^۹ و ساندکس^{۱۰} جهت رفع مشکل آشفتگی و پراکندگی اسامی نویسندگان در مقالات فارسی راهکارهایی را پیشنهاد داده‌اند. این موضوع نه تنها در اسامی نویسندگان بلکه در جستجو برای ادبیات موضوع در حوزه‌های پژوهشی به ویژه مباحث پرتعداد مشکلاتی را ایجاد می‌کند؛ چراکه جستجوی کلیدواژه به محقق برای یافتن ادبیات موضوعی کمک می‌کند و محقق نهایتاً قادر به جستجوی چند نمونه محدود از انواع نگارش کلیدواژه تخصصی حوزه موضوعی خود می‌باشد؛ حال آنکه در برخی موارد بیش از ۱۰۰ تنوع نگارش و آشفتگی به ویژه در زبان فارسی وجود دارد؛ چراکه زبان فارسی به دلیل پیچیدگی و نبود یکدستی با چالش‌های نحوی، ریخت‌شناسی و معنایی واژگان مواجه است (ستوده و هنرجویان، ۱۳۹۱). چالش‌های نحوی ریشه در یکسانی علامت نکره و اسم‌ساز و صفت‌ساز، یکسانی نشانه واژه‌بست‌های ربطی فعل «بودن» و «م» مالکیت، اختیاری بودن فاعل، نبود نشانه نوشتاری برای کسره اضافه و آرایش آزاد سازه‌های جمله دارد و باعث می‌شود تشخیص مرز و نقش گروه‌های نحوی برای پردازش خودکار متن یا ترجمه ماشینی با چالش روبه‌رو شود (اسلامی، ۱۳۸۱). ریخت‌شناختی نگارش فارسی به نگارش، عدم نگارش یا تنوع در نگارش حروف، علائم یا اعراب منجر می‌شود.^{۱۱} به نظر می‌رسد حدس زدن و اعمال تمامی این جزئیات برای کاربر در راهبرد جستجو دشوار باشد (ستوده و هنرجویان، ۱۳۹۱) و نهایتاً چالش‌های معنایی را می‌توان

به تنوع واژگان و غنای زبان و همچنین وابستگی به زبان‌های بیگانه نسبت داد. تنوع در کاربرد واژه می‌تواند بر اثربخشی بازیابی اطلاعات تأثیر گذارد. برای نمونه، واژه‌های وام گرفته، مترادف‌ها، آوانویسی واژه‌های خارجی به جای ترجمه آنها و چنددستی در نگارش یا تنوع واژگان بکار گرفته برای تبیین اسامی مشهور یا علمی، می‌تواند جامعیت جستجو را تحت تأثیر قرار دهد.

مسیر علم‌سنجی پس از گذر از تحلیل هم‌واژگانی، نسبت به تحلیل هم‌نویسندگی و ترسیم شبکه همکاری‌های علمی گام می‌نهد. برای تجزیه و تحلیل کمی اطلاعات نویسندگان مقالات و همچنین جهت ارزیابی عملکرد و الگوهای تحقیقاتی نویسندگان و سازمان‌ها می‌توان از روش‌های کتاب‌سنجی استفاده کرد. نویسندگان متخصص موضوعی و شبکه همکاری‌های علمی شکل گرفته میان آنها می‌تواند نشان از خیرگی افراد در حوزه پژوهشی باشد (ون نانن و مکارن، ۲۰۱۸). تحلیل شبکه اجتماعی به روش جدیدی برای سنجش کیفیت همکاری بین عامل‌ها در حوزه‌های مختلف پژوهشی تبدیل شده است. به گفته واسرمن و فاوست (۱۹۹۴) می‌توان یک شبکه اجتماعی را به عنوان مجموعه‌ای از روش‌ها برای تحلیل ساختارهای اجتماعی در بخش‌های مختلف محیط اجتماعی که واحدهای در حال تعاملی در آن وجود دارند، توصیف کرد. تفاوت اصلی بین انواع تحلیل اجتماعی و تحلیل شبکه اجتماعی در این واقعیت است که تحلیل‌های اجتماعی منحصراً بر موجودیت‌های فردی اجتماعی تمرکز می‌کنند، در حالی که تحلیل شبکه‌های اجتماعی بر اهمیت ارتباطات بین واحدهای در حال تعامل تأکید دارند. هدف اصلی تحلیل شبکه اجتماعی کشف و تفسیر الگوهای گره‌های اجتماعی بین عامل‌هاست (واسرمن و فاوست، ۱۹۹۴). اهمیت همکاری‌های پژوهشی و تحلیل شبکه‌های هم‌تألیفی در روند تولید علمی رشته‌های مختلف علوم بر هیچ‌کس پوشیده نیست؛ چنین مطالعاتی کمک خواهد کرد تا حوزه‌های دارای بیشترین و کمترین هم‌تألیفی مشخص شوند (اووال-پراندونز، ۲۰۱۳)؛ شناسایی این موارد می‌تواند در توسعه تولیدات علمی مؤثر باشد.

پیشینه پژوهش در خصوص کاربست روش‌های نوین علم‌سنجی در حوزه دانشی حسابداری و حسابرسی کمتر به چشم می‌خورد. با این حال، از سال‌های دور استفاده از فنون سنتی کتاب‌سنجی از جمله تحلیل محتوا و طبقه‌بندی موضوعی وجود داشته و کماکان در راستای کمک به سیاست‌گذاری علم، انجام می‌شود. برای نمونه، اسمیت و کروگستاد (۱۹۸۸) به تحلیل محتوای ۱۱۳ عنوان پژوهش منتشرشده در چهارده شماره نخست مجله حسابداری: نظریه و عمل^{۱۲} پرداختند. تحلیل محتوای ایشان به ارائه طبقه‌بندی موضوعی از پژوهش‌های حسابرسی شامل هفت طبقه منجر شد. این هفته طبقه شامل مسائل حرفه‌ای، مسائل مربوط به اداره موسسات، فناوری در حسابرسی، فرآیند حسابرسی، گزارش حسابرس، حسابرسی داخلی (عملیاتی) و سایر مسائل می‌باشد. پژوهش ایشان حول محور یک مجله خاص و با استفاده از فنون سنتی علم‌سنجی انجام شده است.

باکر و همکاران (۲۰۰۵) در تحقیقی با عنوان تحلیل علم‌سنجی از سی سال پژوهش و نظریه در حوزه پاسخگویی و عملکرد اجتماعی شرکت، روند تکاملی حوزه مذکور را در طی سه دهه

بررسی کردند و به این نتیجه رسیدند که جایگاه مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکتی در علوم مدیریتی استحکام قابل ملاحظه‌ای پیدا کرده است. علی‌رغم اینکه پژوهش ایشان مشابه با پژوهش حاضر در یک حوزه موضوعی خاص (پاسخگویی و مسئولیت اجتماعی) انجام شده است لیکن در پژوهش ایشان از ابزارهای نوین علم‌سنجی از جمله دیداری‌سازی اطلاعات بهره گرفته نشده است.

لسیج و وچلر (۲۰۱۲) با استفاده از تکنیک تحلیل محتوای مبتنی بر رایانه، به بررسی چکیده ۳۱۴۳ مقاله چاپ شده در ۲۵ مجله حسابداری در بازه زمانی ۱۹۲۶ تا ۲۰۰۵ پرداختند و براین اساس، مضامین تحقیقاتی حسابرسی را در قالب هشت خوشه و ۱۶ زیرخوشه شناسایی کردند. تمرکز پژوهش ایشان تکنیک تحلیل محتوا بوده است و همچنین به جای تمرکز بر یک حوزه خاص موضوعی، به کل ادبیات پژوهش در حوزه حسابرسی تمرکز کرده‌اند. اندریکوپول و کاستاریز (۲۰۱۷) در تحقیقی با عنوان شبکه‌های هم‌تألیفی در تحقیقات حسابداری، ساختار شبکه‌های اجتماعی هم‌نویسندگی را در ۵ نشریه حسابداری بررسی کردند. ایشان علی‌رغم بهره‌مندی از تکنیک مصورسازی اطلاعات، به جای تمرکز بر یک حوزه موضوعی خاص، بر چندین مجله متمرکز بوده‌اند.

دامی و همکاران (۲۰۱۸) به بررسی انتقادی مقالات پر استناد چاپ شده طی سی سال اخیر در مجله حسابداری، حسابرسی و پاسخگویی^{۱۳} پرداختند. در این پژوهش از مرور ساختاریافته ادبیات پژوهش برای تحلیل ۱۲۶ مقاله پر استناد منتشره در مجله مذکور و ۲۱ مقاله دیگر منتشره در فاصله سال‌های ۱۹۸۸ تا ۲۰۱۶ استفاده شد. نتایج پژوهش نشان داد در سال‌های اخیر از تئوری‌ها، روش‌ها، ریشه‌ها و نواحی تمرکز متنوعی برای انجام مقالات در این مجله استفاده شده است که نشان می‌دهد پروژه‌های بین‌رشته‌ای در حسابداری به بلوغ خود رسیده‌اند.

مک‌میلان و کیسی (۲۰۱۸) در تحقیقی با عنوان بررسی قلمرو ادبیات حسابداری: تحلیل کتاب‌سنجی یک دهه تحقیق، تحقیقات حسابداری منتشره در پنج نشریه برتر را مورد بررسی قرار دادند و نتیجه گرفتند که حسابداری هنوز هم بر ادبیات حسابداری و مالی متکی است. تمرکز ایشان مجلاتی خاص بوده و در یک حوزه موضوعی خاص صورت‌بندی نشده است.

زنگول و همکاران (۲۰۲۱) در پی تعیین موضوعات و گرایش‌های موضوعی مقالات پژوهشی در ۳۰ مجله برتر حسابداری با استفاده از پردازش زبان طبیعی و رویکرد متن‌کاوی موفق به استخراج ۱۵ خوشه مجزا برای ۱۶۴۴۹ مقاله دارای چکیده منتشر شده در ۲۰ سال اخیر در فهرست مجلات معتبر استرالیا شدند. ایشان حوزه‌های پژوهشی (۱) حسابداری، (۲) حسابرسی، (۳) حاکمیت شرکتی، (۴) مسئولیت اجتماعی شرکتی، (۵) تأمین مالی بدهی و (۶) بازارها و پیش‌بینی مالی را به عنوان خوشه‌های رو به رشد، حوزه‌های پژوهشی (۱) بازارهای سرمایه، (۲) گزارشگری مالی، (۳) آموزش حسابداری، حرفه و تنوع‌بخشی خدمات، (۴) سود و بازار، (۵) تاریخ حسابداری و سرمایه‌داری را به عنوان خوشه‌های رو به افول و حوزه‌های پژوهشی (۱) حسابداری مدیریت، (۲) استانداردهای بین‌المللی حسابداری، (۳) مالیات و (۴) حسابداری بخش عمومی را به عنوان

خوشه‌های باثبات در مقالات منتشر شده در مجلات معتبر طبقه‌بندی کردند. مقالات هدف در پژوهش ایشان از مجلات معتبر خارجی گزینش شده است و معطوف به یک حوزه خاص موضوعی نیست و کل ادبیات پژوهش حسابداری را مورد توجه قرار داده است.

در ایران نیز چندین مقاله به بررسی و تحلیل محتوای پژوهش‌های حسابداری پرداخته‌اند. برای نمونه، ساعی و همکاران (۱۳۹۴) به بررسی تحلیل محتوای تحقیقات علمی پژوهشی حسابداری طی سال‌های ۱۳۷۸ تا ۱۳۹۱ پرداختند. ایشان با بهره‌مندی از طبقه‌بندی شانزده گانه لسج و وچلر (۲۰۱۲)، ۱۱۸ مقاله از ۱۶ مجله علمی پژوهشی حسابداری را تحلیل محتوا کرده و دریافتند سال ۱۳۹۱ با انتشار ۴۸ مقاله در حوزه موضوعی حسابداری بیشترین شمار چاپ مقالات را داشته است. نشریه بررسی‌های حسابداری و حسابداری بیشترین علاقه مندی به حوزه پژوهشی حسابداری را دارا بوده است و به لحاظ تنوع مطالعات، پژوهش لسج و وچلر (۲۰۱۲) نسبت به مطالعات داخلی از تنوع بیشتری برخوردار است و عمده پژوهش‌ها روی نمونه نسبتاً کوچکی اجرا شده‌اند و روش پژوهش به کاربرده شده از تنوع خاصی برخوردار نیست. تمرکز پژوهش ایشان تکنیک تحلیل محتوا بوده است و همچنین به جای تمرکز بر یک حوزه خاص موضوعی، به کل ادبیات پژوهش در حوزه حسابداری تمرکز کرده‌اند.

مهربانی و غلامی جمرانی (۱۳۹۶) در مقاله‌ای به بررسی، طبقه‌بندی و تحلیل پژوهش‌های انجام شده در زمینه حسابداری در ایران پرداختند. هدف نهایی ایشان، تعیین میزان مطالعات انجام شده و ارائه یک بانک اطلاعاتی از مجموعه پژوهش‌های حسابداری در نشریات علمی ایران است. آنها نسبت به طبقه‌بندی و تحلیل محتوای ۵۰۵ پایان‌نامه و مقاله منتشر شده از سال ۱۳۸۰ الی ۱۳۹۳ در زمینه حسابداری اقدام کردند. آنها مطالعات موجود را به چهار دسته حسابداری مستقل (۸۹٫۹٪)، حسابداری داخلی (۶٫۷٪)، حسابداری عملیاتی (۱٫۸٪) و حسابداری رعایت (۱٫۶٪) تقسیم کرده‌اند. همچنین نتایج پژوهش آنها بیانگر این است که بیشتر پژوهش‌ها به ترتیب در حوزه موضوعی کیفیت حسابداری، نوع اظهار نظر، تخصص در صنعت، اندازه موسسه حسابداری، دوره تصدی، حق الزحمه حسابداری و تغییر حسابداری بوده است.

ناطق و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی به دنبال ارائه تصویری جامع از وضعیت فعلی پژوهش‌های حسابداری در ایران نسبت به بررسی ۴۵۷ مقاله منتشر شده در حوزه موضوعی حسابداری در ۱۶ نشریه علمی حسابداری و مالی از سال ۱۳۷۱ تا ۱۳۹۶ پرداخته است. به منظور تدوین نقشه ادبیات پژوهش، ضمن بررسی چارچوب مفهومی مقاله‌ها، متغیرهای مستقل و وابسته هر پژوهش شناسایی شد. بر اساس ماتریس روابط بررسی شده در مقاله‌ها، چارچوب مفهومی جامعی از پژوهش‌های حسابداری در ایران به دست آمد و ۱۱ حوزه تحقیقاتی همراه با فراوانی روابط بررسی شده در هر حوزه، شناسایی شد. بیش از ۶۰ درصد تحقیقات از روش آرشویی و ۳۳ درصد از روش پیمایشی استفاده کرده‌اند. کیفیت حسابداری بخش عمده مطالعات گذشته (۷۰ درصد) را به خود اختصاص داده است. پس از کیفیت حسابداری، حق الزحمه حسابداری و اظهار نظر حسابداری در رتبه‌های دوم و سوم قرار دارند. همچنین محققان به حوزه‌هایی همانند

تردید حرفه‌ای، قضاوت و تصمیم‌گیری، تقلب، اخلاق و رفتار حرفه‌ای کمتر توجه کرده‌اند. این پژوهش نیز مشابه با ساعی و همکاران (۱۳۹۴) و مهربانی و غلامی جمکرانی (۱۳۹۶) با تکنیک تحلیل محتوا از فنون سنتی علم سنجی انجام شده است و همچنین به جای تمرکز بر یک حوزه خاص موضوعی، به کل ادبیات پژوهش در حوزه حسابرسی تمرکز کرده‌اند.

حسینی و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به بررسی روند پیشرفت تحقیقات حسابرسی در مجلات دنیا از ۱۹۰۰ تا سال ۲۰۲۰ پرداخته‌اند. ایشان ۸۳۵۷ مقاله در حوزه حسابرسی را که در پایگاه استنادی وب علوم^{۱۴} نمایه شده‌اند با رویکرد علم‌سنجی بررسی کرده و یافته‌ها نشان می‌دهد که روند کلی انتشار مقالات صعودی است و بیشترین تعداد مقالات در سال ۲۰۱۸ منتشر شده است. پرتکرارترین کلمات عبارتند از: کیفیت حسابرسی، کمیته حسابرسی، حق‌الزحمه حسابرسی، حسابرسی داخلی، استقلال حسابرسی، استانداردهای حسابرسی، ریسک حسابرسی، کنترل داخلی و خدمات غیرحسابرسی. پراستنادترین مقاله، مقاله‌ای است با عنوان «مدیریت سود و ویژگی‌های اعضای هیئت مدیره و کمیته حسابرسی» که در سال ۲۰۰۲ منتشر شده است. کشور آمریکا در صدر جدول فعالترین منتشران این حوزه قرار دارد. علی‌رغم اینکه ایشان فنون و ابزارهای نوین علم‌سنجی را مورد استفاده قرار داده‌اند؛ لیکن در کل ادبیات پژوهش حوزه حسابرسی متمرکز بوده‌اند و جامعه مورد پژوهش ایشان، مقالات منتشره در مجلات معتبر خارجی بوده است.

قناد و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی به تجزیه و تحلیل موضوعی مقالات منتشره در مجلات مصوب وزارت عتف در حسابداری از اولین شماره تا پایان سال ۱۳۹۹ با استفاده از فنون متن‌کاوی پرداختند. ایشان ۴۲۰۱ مقاله را به عنوان نمونه انتخاب و جهت طبقه‌بندی موضوعی مورد استفاده قرار دادند. یافته‌ها نشان داد که حوزه‌های موضوعی بازار سرمایه (۲۹٪)، حسابداری مالی (۲۰٪)، راهبری شرکتی (۱۰٪)، گزارشگری مالی و مسئولیت اجتماعی (۹٪)، حسابداری مدیریت (۹٪)، حسابرسی (۸٪)، مالی و سرمایه‌گذاری (۷٪)، حسابداری بخش عمومی (۳٪)، آموزش و پژوهش حسابداری (۳٪)، بانکداری و سیستم‌های اطلاعاتی (۲٪) به ترتیب مهمترین حوزه‌های پژوهشی در مجلات حسابداری ایران هستند. علی‌رغم اینکه ایشان کل مقالات منتشره در مجلات معتبر حسابداری ایران را در کانون توجه قرار داده‌اند، لیکن تمرکزشان بر طبقه‌بندی موضوعی در سطح کلی بوده است و به جزئیات مقالات منتشره در حوزه‌های خاص موضوعی بی‌توجه بوده‌اند.

بنابراین پس از مرور پیشینه پژوهش مشخص شد علی‌رغم اینکه پژوهش‌های علم‌سنجی در مجلات معتبر حسابداری دنیا (از جمله اسمیت و کروگستاد، ۱۹۸۸؛ باکر و همکاران، ۲۰۰۵؛ اندریکوپول و کاستاریز، ۲۰۱۷؛ دامی و همکاران، ۲۰۱۸؛ مک‌میلان و کیسی، ۲۰۱۸ و زنگول و همکاران، ۲۰۲۱) انجام شده است و در ایران نیز به صورت عمومی در کل بدنه رشته حسابداری (قناد و همکاران، ۱۴۰۲) یا با استفاده از روش تحلیل محتوا جهت مرور پژوهش‌های حسابرسی در مجلات معتبر ایران (برای نمونه ساعی و همکاران، ۱۳۹۴؛ مهربانی و غلامی جمکرانی، ۱۳۹۶؛

ناطقى و همکاران، ۱۳۹۷) انجام شده است؛ اما تاکنون پژوهشى با استفاده از رویکردهای نوین علم‌سنجى از جمله دیدارى‌سازى اطلاعات در حوزه «حق‌الزحمه حسابرسى» انجام نشده است که پژوهش حاضر با این هدف طراحی شده است و سئوالاتی که پژوهش حاضر در پی پاسخ به آنهاست، به شرح زیر می‌باشد:

سئوالات پژوهش

- سئوال اول: توزیع مقالات منتشره در حوزه حق‌الزحمه حسابرسى در سال‌های مختلف به چه صورت است؟
- سئوال دوم: توزیع مقالات منتشره در حوزه حق‌الزحمه حسابرسى در مجلات علمى معتبر رشته حسابداری در ایران به چه صورت است؟
- سئوال سوم: آشنفنگى نگارش کلیدواژه حق‌الزحمه حسابرسى در مقالات منتشره در مجلات علمى در ایران به چه صورت است؟
- سئوال چهارم: نتایج حاصل از تحلیل هم‌واژگانى مقالات منتشره در حوزه حق‌الزحمه حسابرسى به چه صورت است؟ (شامل الگوی تعدد کلیدواژه‌ها، رتبه‌بندى و توزیع فراوانى کلیدواژه‌های پرتکرار، تحلیل زوج هم‌واژگانى و ترسیم نقشه ساختار شبکه و چگالی شبکه کلیدواژه‌های پریسامد در حوزه حق‌الزحمه حسابرسى)
- سئوال پنجم: نتایج حاصل از تحلیل هم‌نویسندگى مقالات منتشره در حوزه حق‌الزحمه حسابرسى به چه صورت است؟ (شامل الگوی تألیف، رتبه‌بندى و توزیع فراوانى نویسندگان و سازمان‌های پرکار، تحلیل زوج هم‌نویسى و ترسیم نقشه شبکه همکارى‌های علمى حوزه حق‌الزحمه حسابرسى)

۳- روش شناسى پژوهش

این پژوهش کاربردى با استفاده از روش‌های رایج در مطالعات علم‌سنجى از جمله تحلیل هم‌رخدادى شامل هم‌واژگانى، هم‌نویسندگى (هم‌تألیفى) و با روش تحلیل شبکه انجام شده است. در پژوهش حاضر کلیه مقالاتی که در مجلات معتبر علمى مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری منتشر شده است که در عنوان، چکیده یا کلیدواژگان آن واژه حق‌الزحمه حسابرسى با انواع تنوع نگارشى و معنایى آن بکار رفته است، استخراج شده است. لازم به ذکر است محقق براساس تجربه مطالعات قبلى (عباس‌زاده، قناد و همکاران، ۱۳۹۶ الف، ب و ث) و مرور پیشینه‌های که در حوزه مطالعات مربوط به حق‌الزحمه حسابرسى داشته است، سیاهه‌ای از انواع مترادف‌ها و نگارش‌های متفاوت حق‌الزحمه حسابرسى به شرح جدول شماره ۱ آماده‌سازی کرده و جهت جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتى مختلف و وبگاه نشریات از آن بهره گرفته است.

جدول ۱- سیاهه واژگان بکاررفته در ادبیات پژوهش مترادف با حق‌الزحمه حسابرسی

ترکیب واژگانی بکار رفته برای حق‌الزحمه حسابرسی					
واژه‌های افزودنی	واژه سوم	واژه دوم (اختیاری)	واژه اول		
مستقل	حسابرسی	خدمات	حق‌الزحمه‌های (با فاصله یا نیم فاصله)	حق‌الزحمه (با فاصله یا نیم فاصله با ة)	حق‌الزحمه (با فاصله یا نیم فاصله)
غیرعادی	حسابرس	خدمت	هزینه‌های (با فاصله یا نیم فاصله)	هزینه	هزینه
عادی	حسابرسان		بهای		بها
نخستین			قیمت‌گذاری (با فاصله یا نیم فاصله)		قیمت

استراتژی جستجو برای یافتن نمونه پژوهش بدین صورت بوده است که ابتدا در نمایه استنادی علوم ایران^{۱۵} کلیه واژگان فهرست شده جدول ۱ مورد جستجو قرار گرفت^{۱۶} و خروجی اکسل از آن اخذ شد و با استفاده از ابزارهای اکسل، گزینه‌های تکراری حذف شد^{۱۷}. سپس یکایک مقالات فهرست شده مورد مطالعه و واریسی کرده و در صورتی که مستقیماً مربوط به حق‌الزحمه حسابرسی مستقل نبوده است؛ از نمونه پژوهش حذف شد (برای نمونه انصاری و طالبی، ۱۳۹۰ به حق‌الزحمه خدمات غیرحسابرسی پرداخته‌اند که از نمونه پژوهش حذف شد). پس از انجام سه گام بالا، ۱۷۱ مقاله شناسایی شد، محقق در گام ۴ با مراجعه به تارنمای یکایک نشریات علمی فارسی مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در رشته حسابداری و مالی^{۱۸} و جستجوی عناوین جدول ۱ در این نشریات و همچنین استفاده از تکنیک جستجوی تو در تو^{۱۹} و جستجوی برپایه محقق ممحض^{۲۰} سعی در کامل کردن فهرست اولیه داشت و در این مرحله ۵۳ مقاله به نمونه پژوهش اضافه شد. در آخرین گام به جستجوی معادل‌های انگلیسی حق‌الزحمه حسابرسی^{۲۱} در چهار نشریه حسابداری و مالی مصوب وزارت عتف که به انگلیسی منتشر می‌شوند؛ پرداخته شد و با افزودن ترجمه کامل واژگان و نویسندگان ۲۱ مقاله به فارسی، فهرست نمونه پژوهش کامل شد.

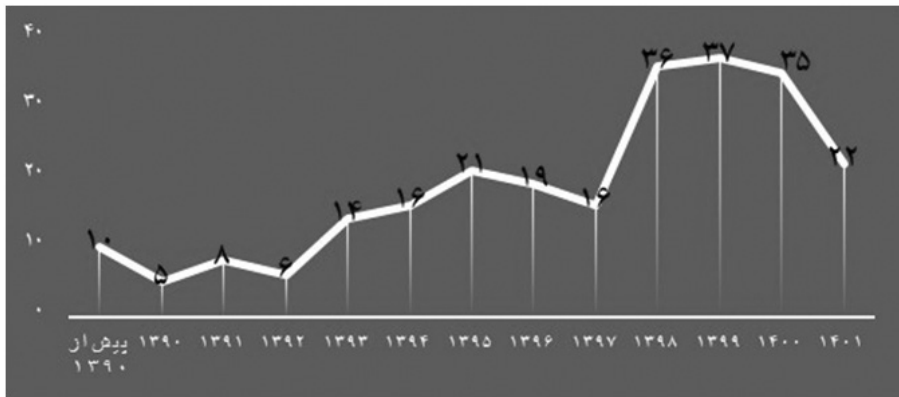
جدول ۲- استراتژی جستجو برای رسیدن به نمونه پژوهش

گام‌ها	شرح	تعداد یافته‌ها
گام اول	جستجو در نمایه استنادی علوم ایران	۲۵۵
گام دوم	حذف گزینه‌های تکراری	(۵۵)
گام سوم	حذف پژوهش‌های غیرمرتبط با حق‌الزحمه حسابرسی	(۲۹)
تعداد نمونه اولیه پژوهش		
گام چهارم	جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی فارسی و جستجو در نشریات فارسی علمی مصوب وزارت علوم در رشته‌های حسابداری (۱۹ نشریه) و مالی (۹ نشریه)	۵۳
گام پنجم	جستجو در چهار نشریه انگلیسی علمی حسابداری و مالی در ایران	۲۱
نمونه نهایی پژوهش		۲۴۵ مقاله

۴- یافته‌های پژوهش

پاسخ به سؤال اول پژوهش: توزیع مقالات منتشره در حوزه حق الزحمه حسابرسی در سال‌های مختلف به چه صورت است؟

پژوهش‌های حوزه حق الزحمه حسابرسی مستقل در ایران از سال ۱۳۸۲ با انتشار مقاله حساس‌یگانه و علوی طبری (۱۳۸۲) در فصلنامه علمی مطالعات تجربی حسابداری مالی آغاز و در سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰ شدت گرفت. در نمودار ۱ روند انتشار مقالات آمده است:

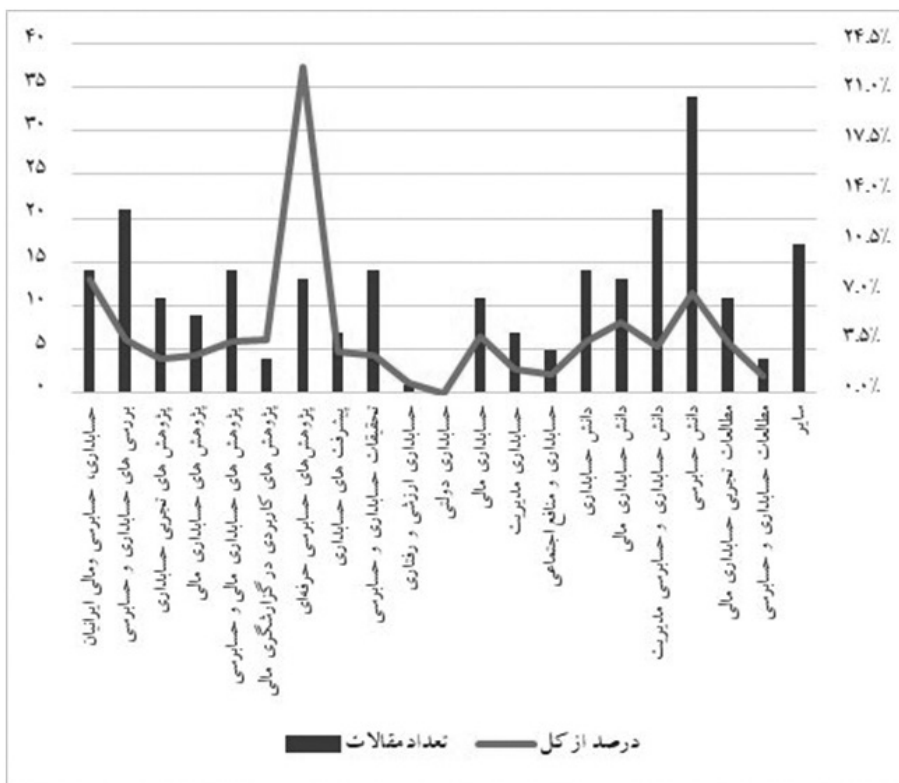

نمودار ۱- روند انتشار مقالات حوزه حق الزحمه حسابرسی در بازه زمانی دهه ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۱

پاسخ به سؤال دوم پژوهش: توزیع مقالات منتشره در حوزه حق الزحمه حسابرسی در مجلات علمی معتبر رشته حسابداری در ایران به چه صورت است؟

بخش عمده پژوهش‌های حق الزحمه حسابرسی (۲۲۸ مقاله: ۹۳٪) در نشریات علمی معتبر حسابداری منتشر شده است. در این میان فصلنامه پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای از اولین شماره آن که دهمرده و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی افشای مسئولیت‌پذیری اجتماعی بر حق الزحمه حسابرسی به عنوان شاخصی از ریسک حسابرسی پرداختند تا آخرین شماره منتشره آن در سال ۱۴۰۱ که مشایخ و همکاران (۱۴۰۱) اثر تخصص موسسه حسابرسی در صنعت، کمیته حسابرسی و مالکیت مدیریتی با حق الزحمه حسابرسی را مورد بررسی قرار دادند؛ نشان داده است که به مقالات با موضوع حق الزحمه حسابرسی گرایش دارد و این نشریه را می‌توان به عنوان نشریه مرجع و بی بدیل که آثار نو در این زمینه را منتشر می‌کند در سال‌های آتی شناخت. همچنین نشریه حسابداری دولتی هیچ مقاله مرتبطی منتشر نکرده است و نشریات دانش حسابرسی، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی و دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت با انتشار ۳۴، ۲۱ و ۲۱ مقاله پرشمارترین مجلات جهت نشر مقالات حق الزحمه حسابرسی می‌باشند. در نمودار ۲ فراوانی مقالات منتشره در هر یک از نشریات معتبر حسابداری با خط آبی مشخص شده است و درصد از کل مقالات

با نمودار زرد رنگ نمایان است. لازم به ذکر است متوسط سهم مقالات حوزه حق‌الزحمه حسابرسی از کل مقالات منتشر شده در مجلات حسابداری طی سه دهه اخیر، ۳,۵٪ می‌باشد و همانطور که در نمودار نیز مشخص است، ده نشریه بیشتر از متوسط نسبت به موضوع حق‌الزحمه حسابرسی پرداختند و جالب توجه اینکه نشریات تحقیقات حسابداری و حسابرسی، مطالعات حسابداری و حسابرسی و نشریه دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت علی‌رغم اینکه حوزه حسابرسی را در کانون توجه دارند، کمتر از متوسط نسبت به چاپ مقالات در این حوزه موضوعی اقدام کرده‌اند؛ اشتراک هر سه این مجلات، صاحب امتیازی آنها توسط انجمن‌های علمی است.

نمودار ۲- فراوانی و سهم انتشار مقالات حق‌الزحمه حسابرسی از کل مقالات در مجلات حسابداری

پاسخ به سؤال سوم پژوهش: آشفتگی نگارش کلیدواژه حق‌الزحمه حسابرسی در مقالات منتشره در مجلات علمی در ایران به چه صورت است؟
 آشفتگی زبانی و تنوع نگارشی در زبان فارسی پیش از ترسیم جدول زیر قابل انتظار بود اما تنوع و گستردگی بیش از سطح انتظار وجود دارد. حق‌الزحمه حسابرسی با ۴۹ نحوه نگارش و

مترادف در مقالات حسابداری وجود دارد و زنگ خطری است برای جامعه علمی کشور، چراکه آشفتگی موجود از رویت‌پذیری پژوهش‌های انجام شده می‌کاهد و منجر به دوباره‌کاری‌های علمی خواهد شد. افزون بر جدول ۳ که فراوانی نوشتار حق‌الزحمه حسابداری با بیش از سه تکرار در آن درج شده است برخی از عبارات از جمله حق‌الزحمه غیرعادی حسابداری، حق‌الزحمه خدمات حسابداری، بهای خدمات حسابداری، هزینه‌های نظارت علی‌رغم اینکه کمتر از سه تکرار داشته‌اند اما کمتر در جستجوی اولیه رویت‌پذیرند.

جدول ۳- فراوانی نگارش و مترادف‌های حق‌الزحمه حسابداری موجود در مقالات منتشره

ردیف	اصطلاح	فراوانی (تکرار)	درصد
۱	حق الزحمه حسابداری	۷۴	۳۰٪
۲	حق‌الزحمه حسابداری	۵۲	۲۱٪
۳	حق‌الزحمه حسابداری	۱۵	۶٪
۴	audit fees	۱۳	۵٪
۵	قیمت گذاری خدمات حسابداری	۹	۴٪
۶	حق‌الزحمه حسابرس	۷	۳٪
۷	هزینه حسابداری	۷	۳٪
۸	audit fee	۶	۲٪
۹	حق‌الزحمه‌ی حسابداری	۵	۲٪
۱۰	حق‌الزحمه	۴	۲٪
۱۱	سایر انواع نوشتار (سی و نه نوع نوشتار دیگر)	۵۳	۲۲٪
جمع		۲۴۵	۱۰۰٪

پاسخ به سؤال چهارم پژوهش: نتایج حاصل از تحلیل هم‌واژگانی مقالات منتشره در حوزه حق‌الزحمه حسابداری به چه صورت است؟
الگوی تعدد کلیدواژه‌ها

بخش قابل توجهی از مقالات (۲۳۳ مقاله معادل ۹۵٪) بین سه تا پنج کلیدواژه استفاده کرده‌اند (مطابق با الزامات بسیاری از نشریات داخلی)؛ لیکن یک مقاله صرفاً دو کلیدواژه استفاده کرده است و عملاً نویسندگان این مقاله و دست‌اندرکاران نشریه مزبور، از ظرفیت رویت‌پذیری برای این مقاله بهره نبرده‌اند. همچنین ۱۰ مقاله با شش کلیدواژه و یک مقاله با هفت کلیدواژه رویت شد. مجموعاً ۹۹۸ کلیدواژه مجموعه واژگان مورد استفاده در پژوهش‌های حق‌الزحمه حسابداری را تشکیل دادند. در جدول ۴ الگوی کلیدواژگان موجود در مقالات منتشره حوزه حق‌الزحمه حسابداری درج شده است:

جدول ۴- الگوی کلیدواژگان موجود در مقالات منتشره حوزه حق‌الزحمه حسابرسی در ایران

تعداد کلید واژه:	دو	سه	چهار	پنج	شش	هفت	جمع مقالات
تعداد مقالات:	۱	۶۹	۹۸	۶۶	۱۰	۱	۲۴۵
درصد:	<٪۱	٪۲۸	٪۴۰	٪۲۷	٪۴	<٪۱	٪۱۰۰

رتبه‌بندی و توزیع فراوانی کلیدواژه‌های پرتکرار

پرواضح است که پرتکرارترین کلیدواژه، حق‌الزحمه حسابرسی مستقل می‌باشد. این کلیدواژه در ۱۹۳ مقاله (٪۷۹) به عنوان کلیدواژه درج شده است. پس از حق‌الزحمه حسابرسی (با تکرار در ۱۹۳ مقاله)، پربسامدترین واژگان کیفیت حسابرسی، ریسک حسابرسی، حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی و تخصص حسابررس در صنعت با ۳۴، ۲۱، ۲۱ و ۱۶ بار تکرار در مجموعه مقالات می‌باشند. در جدول ۵، کلیدواژگانی که بیش از هشت بار تکرار داشته‌اند به ترتیب فهرست شده است:

جدول ۵- رتبه‌بندی کلیدواژه‌های حوزه حق‌الزحمه حسابرسی براساس فراوانی

رتبه	کلیدواژه	فراوانی	رتبه	کلیدواژه	فراوانی
۱	حق‌الزحمه حسابرسی	۱۹۳	۱۲	مدیریت سود	۱۲
۲	کیفیت حسابرسی	۳۴	۱۳	استقلال حسابرسی	۱۱
۳	حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی	۲۱	۱۴	بیش اعتمادی مدیران	۱۰
۴	ریسک حسابرسی	۲۱	۱۵	اظهارنظر حسابررس	۱۰
۵	تخصص حسابررس در صنعت	۱۶	۱۶	کمیته حسابرسی	۱۰
۶	حاکمیت شرکتی	۱۴	۱۷	فرصت رشد	۱۰
۷	تأخیر گزارش حسابرسی	۱۳	۱۸	چسبندگی حق‌الزحمه	۱۰
۸	چرخش حسابررس	۱۳	۱۹	رقابت بازار محصول	۱۰
۹	کیفیت گزارشگری مالی	۱۳	۲۰	بازار خدمات حسابرسی	۹
۱۰	تئوری نمایندگی	۱۳	۲۱	موسسات حسابرسی	۹
۱۱	اندازه موسسه حسابرسی	۱۲	۲۲	ریسک تجاری	۹

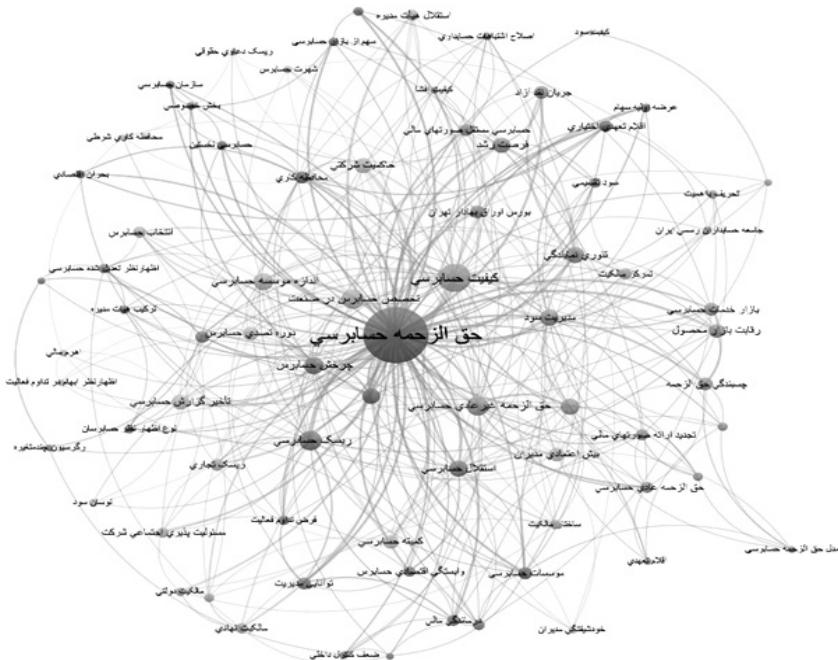
تحلیل زوج هم‌واژگانی

باتوجه به محوریت پژوهش حاضر بر حق‌الزحمه حسابرسی، تحلیل زوج هم‌واژگانی براساس کلیدواژگانی که بیشترین بسامد را با حق‌الزحمه حسابرسی داشته‌اند تحلیل می‌شود. کلیدواژگان کیفیت حسابرسی، ریسک حسابرسی، تخصص حسابررس در صنعت و حاکمیت شرکتی به ترتیب با ۳۴، ۲۰، ۱۳ و ۱۳ هم‌رخدادی با حق‌الزحمه حسابرسی بیشترین و زوج هم‌واژگانی را داشتند. جدول ۶ به ارائه ۱۶ کلیدواژه که بیشترین هم‌رخدادی با حق‌الزحمه حسابرسی داشته است را ارائه می‌کند.

جدول ۶- رتبه بندی بیشترین هم‌رخدادی کلیدواژگان با حق الزحمه حسابرسی

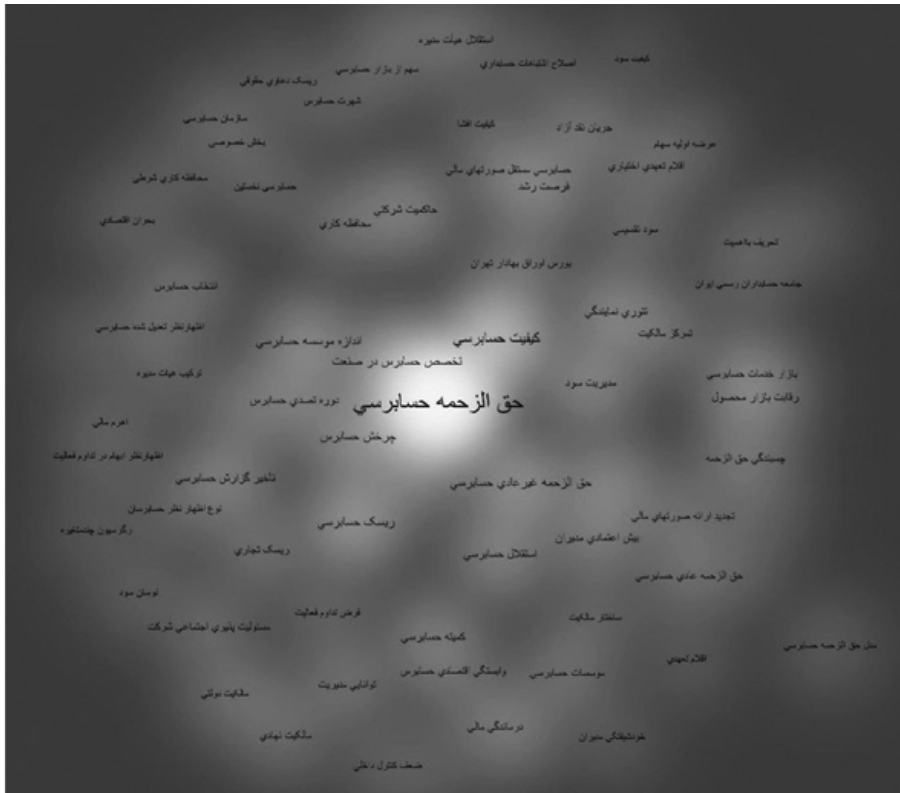
رتبه	زوج هم‌واژگانی	فراوانی	رتبه	زوج هم‌واژگانی	فراوانی
۱	کیفیت حسابرسی	۲۴	۹	رقابت بازار محصول	۱۰
۲	ریسک حسابرسی	۲۰	۱۰	کمیته حسابرسی	۱۰
۳	تخصص حسابرسی در صنعت	۱۳	۱۱	فرصت رشد	۱۰
۴	حاکمیت شرکتی	۱۳	۱۲	استقلال حسابرسی	۹
۵	تأخیر گزارش حسابرسی	۱۱	۱۳	ریسک تجاری	۸
۶	تئوری نمایندگی	۱۱	۱۴	مدیریت سود	۸
۷	اندازه موسسه حسابرسی	۱۱	۱۵	بیش اعتمادی مدیران	۸
۸	چرخش حسابرسی	۱۰	۱۶	اظهار نظر حسابرسی	۸

ترسیم نقشه ساختار و چگالی شبکه کلیدواژه‌های پربسامد در حق الزحمه حسابرسی شکل ۱ ساختار شبکه و شکل ۲ نقشه چگالی شبکه کلیدواژه‌های پربسامد در حوزه حق الزحمه حسابرسی را نشان می‌دهد.

شکل ۱- ساختار شبکه کلیدواژه‌های پربسامد در حوزه حق الزحمه حسابرسی همانطور که در شکل ۱ مشخص است حق الزحمه حسابرسی نقش محوری داشته و دایره‌های اطراف حوزه‌های پرتعدادار پژوهشی را نمایش می‌دهد. حوزه‌های پژوهشی براساس نزدیکی و

قطر خطوط اتصال، بیشتر مورد توجه بوده است و حوزه‌های پژوهشی که در تصویر نمایان نیست، خلاهای پژوهشی می‌باشند. شکل ۲ که در ادامه آمده است نیز براساس چگالی شبکه، جلب توجه می‌کند تا حوزه‌های پژوهشی پرترفدار نمایان شود.

شکل ۲- چگالی شبکه کلیدواژه‌های پربسامد در حوزه حق‌الزحمه حسابرسی
پاسخ به سؤال پنجم پژوهش: نتایج حاصل از تحلیل هم‌نویسندگی مقالات منتشره
در حوزه حق‌الزحمه حسابرسی به چه صورت است؟

الگوی تألیف نویسندگان

الگوی تألیف در مقالات حوزه حق‌الزحمه حسابرسی نشان داد سه نویسنده‌گی و دونویسنده‌گی با ۴۱٪ (۱۰۱) و ۳۸٪ (۹۲)، الگوی غالب تألیف می‌باشند هرچند مقالات با چهار نویسنده (۱۳٪: ۳۲ مقاله) و تک نگاشت‌ها (۷٪: ۱۸ مقاله) در اولویت‌های بعدی قرار دارند. نهایتاً تنها ۲ مقاله با پنج نویسنده مشاهده شد. تحلیل هم‌نویسندگی نشان از وجود ۶۴۳ نقش نویسنده‌گی در مقالات پیشین حوزه موضوعی حق‌الزحمه حسابرسی دارد. در جدول ۷ الگوی تألیف نویسندگان موجود در مقالات منتشره حوزه حق‌الزحمه حسابرسی درج شده است:

جدول ۷- الگوی تألیف موجود در مقالات منتشره حوزه حق‌الزحمه حسابداری در ایران

تعداد نویسندگان:	تک‌نگاشت	دونویسنده	سه نویسنده	چهار نویسنده	پنج نویسنده	جمع مقالات
تعداد مقالات:	۱۸	۹۲	۱۰۱	۳۲	۲	۲۴۵
درصد:	۷٪	۳۸٪	۴۱٪	۱۳٪	۱٪	۱۰۰٪

رتبه‌بندی و توزیع فراوانی رتبه‌بندی و توزیع فراوانی نویسندگان و سازمان‌های پرکار بررسی نویسندگان نشان می‌دهد سیدعلی واعظ، ولی خدادادی، بهمن بنی مهد و محسن رشیدی باغی به ترتیب با انتشار ۱۱، ۱۰، ۸، ۸ مقاله و دانشگاه شهیدچمران، دانشگاه فردوسی، دانشگاه آزاد علوم تحقیقات با ۶۸، ۴۴ و ۴۲ مرتبه تکرار وابستگی سازمانی در میان نویسندگان را می‌توان جز متخصص‌ترین پژوهشگران و سازمان‌ها در میان سایرین دانست. در جدول ۸ پرکارترین نویسندگان و سازمان‌ها به ترتیب درج شده است.

جدول ۸- پرکارترین پژوهشگران و سازمان‌ها در حوزه موضوعی حق‌الزحمه حسابداری

سازمان‌ها با نقش‌آفرینی در بیش از ۱۵ اثر علمی			پژوهشگران با بیش از ۵ اثر علمی		
فراوانی	کلیدواژه	رتبه	فراوانی	نویسنده	رتبه
۶۸	دانشگاه شهید چمران اهواز	۱	۱۱	سید علی واعظ	۱
۴۴	دانشگاه فردوسی مشهد	۲	۱۰	ولی خدادادی	۲
۴۲	دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران	۳	۸	بهمن بنی مهد	۳
۳۹	دانشگاه تهران	۴	۸	محسن رشیدی باغی	۴
۲۹	دانشگاه علامه طباطبائی	۵	۷	یحیی حساس یگانه	۵
۲۳	دانشگاه الزهرا (س)	۶	۶	محمد رضا نیکبخت	۶
۲۳	دانشگاه پیام نور	۷	۶	مهدی صالحی	۷
۱۸	دانشگاه مازندران	۸	۶	رضا جامعی	۸
۱۶	دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی	۹			

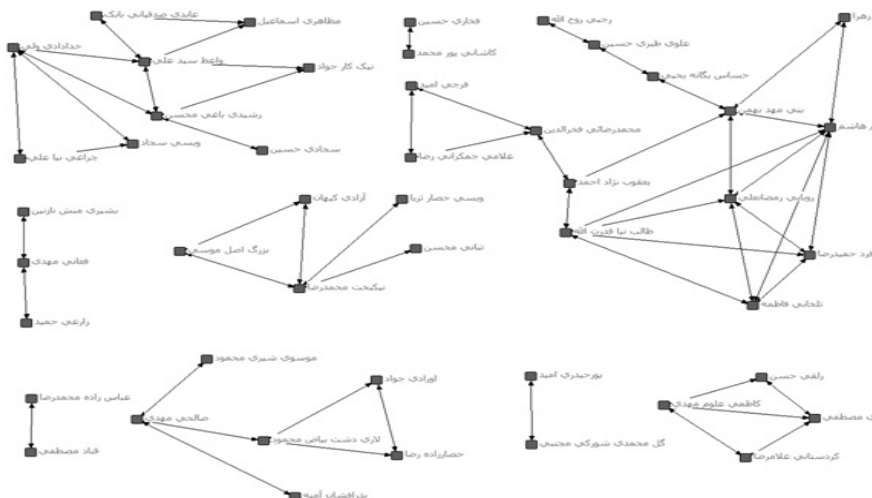
تحلیل زوج هم‌نویسی

در ادامه به تحلیل گروه‌های همکاری با بیش از سه اثر علمی پرداخته شده است. در مجموع شش گروه همکاری دونفره و دو گروه همکاری سه نفره با بیش از سه مقاله یافت شد که مصطفی عبدی و مهدی کاظمی علوم با ۵ کار مشترک، بیشتری زوج هم‌نویسی در شبکه را دارا می‌باشند. در جدول ۹ مشخصات تمام این هشت گروه همکاری علمی ذکر شده است:

جدول ۹- زوج‌هم‌نویسی با بیش از سه کار مشترک در حوزه حق‌الزحمه حسابرسی

تعداد همکاری مشترک	تعداد افراد گروه همکاری	گروه همکاری
۵	دو نفره	عبدی مصطفی؛ کاظمی علوم مهدی
۴	دو نفره	واعظ سید علی؛ عابدی صدقیانی بابک
۳	سه نفره	غلامی جمکرانی رضا؛ فرجی امید؛ محمدرضائی فخرالدین
۳	سه نفره	خدادای ولی؛ چراغی نیا علی؛ ویسی سجاد
۳	دو نفره	عباس زاده محمدرضا؛ قناد مصطفی
۳	دو نفره	تلخابی فاطمه؛ رویایی رضاعلی
۳	دو نفره	مظاهری اسماعیل؛ واعظ سید علی
۳	دو نفره	نیکومرام هاشم؛ وکیلی فرد حمیدرضا

در ادامه با استفاده از افزونه نت دراو از نرم‌افزار یوسی آی نت به ترسیم شبکه همکاری علمی پژوهشگران حوزه موضوعی حق‌الزحمه حسابرسی در ایران پرداخته شده است. نمایه کلی شبکه در شکل ۳ نمایان است. بیشترین مرکزیت درجه متعلق به هاشم نیکومرام با ۶ رابطه و پس از آن بهمن بنی مهد، قدرت الله طالب نیا و رضاعلی رویایی با شاخص مرکزیت ۵ قرار دارند؛ بنابراین قسمت بالای سمت راست نمودار، بزرگترین شبکه همکاری شکل گرفته را نشان می‌دهد که با بررسی وابستگی سازمانی نویسندگان، مشخص می‌شود شبکه مربوط به دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات می‌باشد. پس از آن، شبکه همکاری علمی دانشگاه شهید چمران با مرکزیت سید علی واعظ با شاخص ۵ قرار دارد که در شمال غربی نقشه ترسیم شده است. سایر شبکه‌های همکاری علمی به صورت گسسته و محدود می‌باشند.

شکل ۳- شبکه همکاری علمی پژوهشگران حوزه حق‌الزحمه حسابرسی

۵- بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این پژوهش، تحلیل کتاب‌سنجی مقالات حوزه حق‌الزحمه حسابرسی مستقل در مجلات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ایران بوده است. با بررسی عمیق پایگاه‌های اطلاعاتی از جمله نمایه استنادی علوم ایران، وبگاه یکایک نشریات حسابداری و مالی مصوب وزارت علوم تحقیقات و فناوری، ۲۴۵ مقاله که حق‌الزحمه حسابرسی را در کانون توجه قرار دادند، فهرست شد. روند انتشار مقالات نشان می‌دهد اولین مقاله در سال ۱۳۸۲ توسط حساس‌یگانه و علوی‌طبری (۱۳۸۲) در فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی منتشر شده است. همچنین روند انتشار سیر صعودی داشته است تا آنجا که در سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰ به اوج خود رسیده است و با متوسط انتشار ۳۶ مقاله در سال، مجموعاً ۴۴٪ مقالات حوزه موضوعی حق‌الزحمه حسابرسی را شکل داده است. نشریات متعددی در حوزه حق‌الزحمه حسابرسی اقدام به انتشار مقاله نموده‌اند؛ از جمله می‌توان به نشریه علمی پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای که ۲۳٪ مقالات منتشره خود را به این حوزه موضوعی اختصاص داشته، اشاره داشت. نشریه حسابداری دولتی هیچ مقاله‌ای در این موضوع منتشر نکرده است که احتمالاً به دلیل ماهیت تخصصی نشریه که در حوزه حسابداری بخش عمومی است، می‌باشد. همچنین نشریات دانش حسابرسی، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی و دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت با انتشار ۳۴، ۲۱ و ۲۱ مقاله پرشمارترین مجلات جهت نشر مقالات حق‌الزحمه حسابرسی به شمار می‌روند.

مقالات حوزه حق‌الزحمه حسابرسی مستقل نیز از تنوع نگارش و آشفستگی در زبان فارسی رنج می‌برند چراکه بالغ بر ۴۹ نوع نگارش و مترادف برای حق‌الزحمه حسابرسی در ادبیات پژوهشی مقالات ایرانی یافت شد. پرشمارترین نوشتار حق‌الزحمه حسابرسی (با فاصله) و حق‌الزحمه حسابرسی (با نیم فاصله) با بالغ بر ۷۴ (۳۰٪) و ۵۲ (۲۱٪) مرتبه استفاده گزارش شد.

یافته‌های مربوط در خصوص تحلیل هم‌واژگانی نشان داد که علی‌رغم اینکه عمده مقالات (۲۳۳ مقاله معادل ۹۵٪) بین سه تا پنج کلیدواژه استفاده کرده‌اند؛ لیکن یک مقاله صرفاً دو کلیدواژه استفاده کرده است و عملاً از ظرفیت رویت‌پذیری برای مقاله خود بهره نبرده است. همچنین ۱۰ مقاله با شش کلیدواژه و یک مقاله با هفت کلیدواژه رویت شد. مجموعاً ۹۹۸ کلیدواژه مجموعه واژگان مورد استفاده در پژوهش‌های حق‌الزحمه حسابرسی را تشکیل می‌دهند. پس از حق‌الزحمه حسابرسی (با تکرار در ۱۹۳ مقاله)، پربسامدترین واژگان کیفیت حسابرسی، ریسک حسابرسی، حق‌الزحمه غیرعادی حسابرسی و تخصص حسابرسی در صنعت با ۳۴، ۲۱، ۲۱ و ۱۶ بار تکرار در مجموعه مقالات می‌باشند. کلیدواژگان کیفیت حسابرسی و ریسک حسابرسی به ترتیب با ۲۴ و ۲۰ هم‌رخدادی، بیشترین هم‌رخدادی با حق‌الزحمه حسابرسی را داشتند.

الگوی تالیف در مقالات حوزه حق‌الزحمه حسابرسی نشان داد سه نویسنده‌ی گوی و دونویسنده‌ی گوی با ۴۱٪ (۱۰۱) و ۳۸٪ (۹۲)، الگوی غالب تألیف می‌باشند؛ هرچند مقالات با چهار نویسنده (۱۳٪: ۳۲ مقاله) و تک‌نگاشت‌ها (۷٪: ۱۸ مقاله) در اولویت‌های بعدی قرار دارند. نهایتاً تنها ۲

مقاله با پنج نویسنده مشاهده شد. تحلیل هم‌نویسندگی نشان از وجود ۶۴۳ نقش نویسنده‌گی در مقالات پیشین حوزه موضوعی حق‌الزحمه حسابرسی دارد که سیدعلی واعظ، ولی خدادادی، بهمن بنی‌مهد، محسن رشیدی باغی و یحیی حساس یگانه به ترتیب با انتشار ۱۱، ۱۰، ۸، ۷ و ۷ مقاله و دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشگاه فردوسی مشهد، دانشگاه آزاد واحد علوم تحقیقات و دانشگاه تهران با ۶۸، ۴۴، ۴۲ و ۳۹ مرتبه تکرار وابستگی سازمانی در میان نویسندگان را می‌توان جز متخصص‌ترین پژوهشگران و سازمان‌ها در میان سایرین دانست. زوجین مصطفی عبدی و مهدی کاظمی علوم با ۵ مورد هم‌نویسی، بیشترین همکاری مشترک را مجموعه مقالات مورد بررسی داشتند.

دست‌اندرکاران نشریات علمی می‌توانند جهت سیاست‌گذاری‌های آتی از نمودار ۲ استفاده کنند و روند انتشار نشریه در حوزه موضوعی حق‌الزحمه حسابرسی را با نقشه استراتژی نشریه مطابقت دهند تا در خصوص قبول یا رد مقالات حوزه موضوعی مذکور تصمیم‌گیری نمایند. به داوران مجلات از یک سو و به نویسندگان آثار پژوهشی از سویی دیگر توصیه می‌شود از ظرفیت کلیدواژگان به نحو مطلوب استفاده شود و همچنین سعی در استفاده از کلیدواژگان یکسان در اولویت قرار گیرد تا به رویت‌پذیری آثار علمی کمک شود تا سایر پژوهشگران از تکرار پژوهش‌های قبلی اجتناب کرده و موجب تهدیر منابع نگردد. برای نمونه علی‌رغم اینکه در پژوهش حسینی و همکاران (۱۳۹۳) از معیار حق‌الزحمه حسابرسی استفاده شده است، اما کلیدواژه حق‌الزحمه حسابرسی نه‌تنها در عنوان، بلکه در کلیدواژه‌ها و چکیده مقاله نیز ذکر نشده است؛ بنابراین نمی‌توان انتظار داشت مورد توجه پژوهشگران حوزه حق‌الزحمه حسابرسی برای استناد صورت گیرد. حل مشکل آشفتگی نگارش در زبان فارسی به ویژه لزوم یکدست‌سازی واژگان تخصصی پرطرفدار از مسائل مهم پژوهشی است چراکه به دلیل تنوع فراوان نگارش کلیدواژگان و استفاده از مترادف‌های متعدد در مقالات فارسی، جامعیت بازیابی مدرک در پایگاه‌های استنادی و علمی تحت تأثیر قرار گرفته و در هر جستجو، تعداد زیادی مدرک از بین می‌رود. پژوهشگران حوزه حق‌الزحمه حسابرسی تا مادامی که فکری به حال آشفتگی نگارشی زبان فارسی شود، می‌توانند از جدول ۳ جهت جستجوی کامل ادبیات نظری حوزه حق‌الزحمه حسابرسی در ایران استفاده نمایند. به مجلات پیشنهاد می‌شود باتوجه به شناسایی پژوهشگران متخصص در حوزه موضوعی حق‌الزحمه حسابرسی (جدول ۸)، داوری کارهای مرتبط را به متخصصین مزبور ارجاع دهند تا بتوانند با جزئیات بیشتری داوری کنند؛ همچنین به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود در جهت انجام پژوهش در حوزه حق‌الزحمه حسابرسی از راهنمایی‌های پژوهشگران متخصص بهره‌مند گردند.

درنهایت به پژوهشگران پیشنهاد می‌شود باتوجه به فراوانی مقالات منتشره در حوزه حق‌الزحمه حسابرسی به ویژه باتوجه به نقشه هم‌واژگانی و زوج هم‌واژگانی حق‌الزحمه حسابرسی با کیفیت حسابرسی (۲۴ مورد)، ریسک حسابرسی (۲۰ مورد)، تخصص حسابرس در صنعت (۱۳ مورد) و حاکمیت شرکتی (۱۳ مورد) نسبت به انجام فراتحلیل در این حوزه اقدام نمایند. دومین پیشنهاد پژوهشی تکرار مطالعه حاضر در حوزه‌های موضوعی پرطرفدار از جمله کیفیت حسابرسی و کمیته

حسابرسی در ایران می‌باشد. به عنوان سومین پیشنهاد پژوهشی انجام پژوهش حاضر در سطح مجلات معتبر بین‌المللی توصیه می‌گردد تا افزون بر شناسایی خلأهای پژوهشی حق‌الزحمه حسابرسی در سطح مجلات معتبر بین‌المللی، مقایسه‌ای با وضعیت ایران صورت گیرد تا بتوان حوزه‌های پژوهشی جدیدی در این حوزه یافت. آشفتگی نگارش و تنوع واژگانی در برخی از حوزه‌های پژوهشی از جمله درماندگی (با معادل‌های فراوانی همچون آشفتگی، ورشکستگی و حتی بحران و...)، تأخیر در گزارش حسابرسی (با معادل‌هایی همچون وقفه، به‌موقع بودن، زمان‌بندی و...) مشهود است، بنابراین پیشنهاد می‌شود پژوهشگران در جهت انجام مطالعات جامع در حوزه آشفتگی و تنوع زبانی در ادبیات حسابداری تحقیق نمایند تا بتوان در آینده شاهد یکسان‌سازی و کارایی بهتر پژوهشی بود. براساس نقشه چگالی هم‌واژگانی حق‌الزحمه حسابرسی، برخی از حوزه‌های موضوعی کمتر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است، برای نمونه تخفیف حق‌الزحمه حسابرسی (که در آخرین شماره نشریه پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای نیز مورد توجه وقفی و همکاران، ۱۴۰۱ قرار گرفته است) همچنین ارتباطات سیاسی، نرخ موثر مالیاتی، خودشیفتگی و ... که می‌تواند در پژوهش‌های آتی مورد توجه پژوهشگران قرار گیرد.

منابع

- اسلامی، محرم (۱۳۸۱). دشواریهای پردازش رایانه‌ای خط فارسی. نشر دانش. ۱۹ (۳): ۲۸-۳۲.
- انصاری، عبدالمهدی؛ طالبی نجف آبادی، عبدالحسین. (۱۳۹۰). بررسی تاثیر اندازه شرکت صاحبکار، اندازه مؤسسه حسابرسی و میزان حق‌الزحمه غیر حسابرسی بر استقلال حسابرس در شرایط ارائه همزمان خدمات حسابرسی و غیر حسابرسی از دیدگاه دانشگاهیان و تحلیلگران بورس اوراق بهادار. تحقیقات حسابداری و حسابرسی، ۳(۱۱)، ۲۰-۳۵.
- باب‌الحوایجی، فهیمه؛ زارعی، فاطمه؛ نشاط، نرگس؛ حریری، نجلا (۱۳۹۳). نقشه دانش علم اطلاعات و دانش‌شناسی بر اساس مقوله‌بندی موضوعی اصلی و فرعی. مطالعات کتابداری و علم اطلاعات، ۲۱ (۱۳)، ۱-۲۴.
- جان محمدی؛ ناصر؛ یمین فیروز، موسی؛ نوشین فرد، فاطمه. (۱۳۹۱). تولیدات علمی ایران در حوزه ارتوپدی با روش علم‌سنجی. مجله جراحی استخوان و مفاصل ایران، ۱۰(۲)، ۸۱-۸۶.
- حساس یگانه، یحیی و علوی طبری، حسین. (۱۳۸۲). رابطه بین منابع صرف شده بر روی حسابرسی داخلی و مخارج حسابرسی مستقل. فصلنامه مطالعات تجربی حسابداری مالی، ۱(۴)ص ۷۲-۹۶.
- حسینی، سید عبدالرضا، حسینی، سید محمد حسین؛ سید مطهری، سید مهدی. (۱۳۹۳). رابطه‌ی استفاده از فنون مدیریت ریسک با عملکرد شرکت‌های فعال صنایع غذایی. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۴(۳)، ۴۵-۶۰.
- حسینی، سید علی؛ گرامی راد، فاطمه؛ زارع زردینی، طیبسه. (۱۳۹۸). تحلیل جریان علمی پژوهش‌های حسابرسی در پایگاه اطلاعاتی وب آو ساینس. دانش حسابداری مالی، ۶(۴)، ۲۵-۴۶.

خاصه علی اکبر، سوسرایی مسعود، فخار مهدی. (۱۳۹۵). تحلیل خوشه‌های موضوعی و ترسیم نقشه‌های علمی پژوهشگران ایرانی حوزه انگل شناسی با تأکید بر شاخص‌های هم‌تألیفی و شاخص اچ. مجله میکروبی شناسی پزشکی ایران. ۱۰ (۲): ۶۳-۷۴.

دهمرده قلعه نو، محسن، یزدیفر، حسن؛ زارعی، حمید. (۱۳۹۹). تأثیر افشای مسئولیت‌پذیری اجتماعی بر ریسک حسابرسی. فصلنامه پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، ۱۱(۱)، ۱۰-۳۳.
ساعی، محمدجواد؛ لاری دشت‌بیاض، محمود؛ فاتح‌گوش، حسین. (۱۳۹۴). بررسی و تحلیل محتوای تحقیقات علمی پژوهشی حسابرسی در دو دهه اخیر. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۲ (۲)، ۲۲۰-۲۰۳.

ستوده، هاجر؛ هنرجویان، زهره. (۱۳۹۱). مروری بر دشواریهای زبان فارسی در محیط دیجیتال و تأثیرات آنها بر اثر بخشی پردازش خودکار متن و بازیابی اطلاعات. کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۱۵(۴). ص ۵۹-۹۲.

سهیلی، فرامرز؛ شعبانی، علی؛ خاصه، علی اکبر (۱۳۹۴). ساختار فکری دانش در حوزه رفتار اطلاعاتی: مطالعه هم‌واژگانی. فصلنامه مدیریت و پردازش اطلاعات، ۳۰ (۲)، ۳۷۳-۳۹۶.
عباس‌زاده، محمدرضا؛ فناد، مصطفی؛ به‌سودی، افشین. (۱۳۹۶الف). رقابت در بازار محصول، معاملات با اشخاص وابسته و بهای خدمات حسابرسی. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۴(۱): ۶۱-۸۰.

عباس‌زاده، محمدرضا؛ فناد، مصطفی؛ غلامی مقدم، فائزه. (۱۳۹۶ب). بررسی اثر میانجی مدیریت سود بر رابطه میان هزینه‌های تحقیق و توسعه و حق‌الزحمه خدمات حسابرسی. مجله دانش حسابداری، ۸(۲)، ۸۵-۱۰۴.

عباس‌زاده، محمدرضا؛ فکور، حسین؛ فناد، مصطفی. (۱۳۹۶ث). بررسی رابطه ویژگی‌های کمیته حسابرسی و حق‌الزحمه خدمات حسابرسی. دانش حسابداری مالی، ۴(۳)، ۴۷-۶۴.

فناد، مصطفی؛ عرب مازار یزدی، محمد؛ صفرزاده بندری، محمدحسین؛ حصارزاده، رضا. (۱۴۰۲). کاربست فنون متن‌کاوی در تحلیل جریان موضوعی مقالات منتشره در مجلات حسابداری ایران. پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۵(۵۸)، ۱۵۱-۱۷۸.

مشایخ، شهناز، گنجی، حمیدرضا؛ پیری، فاطمه. (۱۴۰۱). بررسی رابطه تخصص موسسه حسابرسی در صنعت، کمیته حسابرسی و مالکیت مدیریتی با حق‌الزحمه حسابرسی. فصلنامه پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، ۳(۹)، ۹۲-۱۱۹.

مظفری، نیلوفر؛ ورع، نرجس. (۱۴۰۱). بهینه‌سازی آشفستگی اسامی نویسندگان مقالات فارسی با استفاده از روش جنگل تصادفی. پژوهش نامه علم‌سنجی، ۸(۱۶)، ۲۰۳-۲۲۰.

مهربانی حسین، غلامی جمکرانی رضا. بررسی تحلیلی پژوهش‌های انجام شده در زمینه حسابرسی در ایران. دانش حسابرسی ۱۳۹۶؛ ۱۷ (۶۶): ۲۴۱-۲۱۷.

ناطق، سمیرا؛ مهرانی، کاوه؛ تحریری، آرش. (۱۳۹۷). مروری بر پژوهش‌های حسابرسی در ایران. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۵(۱)، ۱۵۹-۱۷۹.

نیکبخت، محمد رضا؛ مهربانی، حسین. (۱۳۸۵). بررسی اثر خدمات و میزان حق الزحمه‌های غیر حسابداری بر اعتماد حسابرسی بر استقلال حسابرس. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۱۳(۲)، ۱۲۹-۱۴۷.

یاری، مهدی، محمدرضائی، فخرالدین، غلامی جمکرانی، رضا؛ فرجی، امید. (۱۴۰۱). حق الزحمه حسابرسی: نقش آیین‌نامه تعیین حق الزحمه پایه خدمات حسابرسی. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۲۹(۱)، ۱۴۶-۱۷۲.

یزدانی، کامران؛ نجات، سحرناز؛ رحیمی موقر، آفرین؛ قالیچی، لیلا؛ خلیلی، ملاحظ (۱۳۹۳). علم‌سنجی: مروری بر مفاهیم، کاربردها و شاخص‌ها. مجله اپیدمیولوژی ایران. ۱۰ (۴)، ۷۸-۸۸. AbbasZadeh, M. R., Ghannad, M., & BehSoodi, A. (2017a). Product Market Competition, Related Party Transactions and Fee of Audit Services. Accounting and Auditing Review, 24(1), 61-80. (In Persian)

Ghannad, M., ArabMazar Yazdi, M., SafarZadeh, M. H., & HesarZadeh, R. (2023). Application of Text Mining Techniques in Analyzing the Topic Flow of Papers Published in Iranian Accounting Journals. Financial Accounting and Auditing Research, Article in Press. (In Persian)

Mozafari, N., & Vara, N. (2022). Optimizing Confusion of Authors' Names in Persian Articles Using Random Forest Algorithm. Scientometrics Research Journal, 8(16), 203-220. (In Persian)

Hosseini, S. A., Hosseini, S. M. H., & Seyedmotahari, S. M. (2014). The Relation between ERM Techniques and Performance of Food Industry firms. Empirical Research in Accounting, 4(3), 45-60.

AbbasZadeh, M. R., Ghannad, M., & Golami Moghaddam, F. (2017b). Effects of Earnings Management Mediator on the Relationship between R&D Costs and Audit Services Fees. Journal of Accounting Knowledge, 8(2), 85-104 (In Persian)

AbbasZadeh, M. R., Fakour, H., & Ghannad, M. (2017c). The Relationship between the audit committee features and Audit services Fees. Financial Accounting Knowledge, 4(3), 47-64. (In Persian)

Ansari, A., & Talebi Najafabadi, A. (2011). Investigating the Impact of Owner Company Size, Audit Firm Size, and Amount of Non-Audit Fee on Auditor Independence in Conditions of Simultaneous Provision of Audit and Non-Audit Services From Academic and Stock Exchange Viewpoints. Accounting and Auditing Research, 3(11), 20-35. (In Persian)

Babalhavaeji, F., Zarei, A., Neshat, N., & Hariri, N. (2014). Mapping of Knowledge and Information Science based on Main and Sub-main Subject Categorization. Journal of Studies in Library and Information Science, 6(Vol.6, No.13), 1-24. (In Persian)

Dahmarde Ghaleno, M., Yazdifar, H., & Zarei, H. (2021). The effect of Social Responsibility Disclosure on Audit Risk. Journal of Professional Auditing Research, 1(1), 10-33. (In Persian)

Hassas Yeganeh, Y., & Alavi Tabari, S. H. (2003). The Relationship between the Expenditures on Internal Audit Resources and the Expenditures on External Audit Services. Empirical Studies in Financial Accounting, 1(4), 71-96. (In Persian)

Hosseini, S. A., Geramirad, F., & Zare Zardini, T. (2020). Analyze the Scientific Flow of Auditing Research on the Web of Science Database. Financial Accounting Knowledge, 6(4), 25-46. (in persian)

Islami, Muharram (2002). Difficulties in computer processing of Persian script. Publication of knowledge, 19 (3): 28-32.(in persian)

Janmohammadi, N., Yaminfirooz, M., & Nooshinfard, F. (2012). Iran's Scientific Production in Orthopaedic Field: A Scientometric Study. Iranian Journal of Orthopedic Surgery, 10(2), 1-70. (In Persian)

Khasseh A A, Soosaraei M, Fakhar M.(2016). Cluster Analysis and Mapping of Iranian Researchers in the Field of Parasitology:With an Emphasis on the Co-authorship Indicators and H Index. Iran J Med Microbiol. 10(2) :63-74. (In Persian)

Mashayekh, S., Ganji, H., & piri, F. (2022). Investigating the relationship between the expertise of the auditing firm in the industry, the audit committee, and managerial ownership with the audit fee. Journal of Professional Auditing Research, 3(9), 92-119. (In Persian)

Mehrabani H., Gholami Jamkarani, R. Analytical review of research conducted in the field of auditing in Iran. Audit knowledge 2016; 17 (66): 217-241.(In Persian)

Nateghi, S., Mehrani, K., & Tahri, A. (2018). A Review of Audit Research in Iran. Accounting and Auditing Review, 25(1), 159-179. (In Persian)

Nikbakht, M R., Mehrabani, H. (2006). Investigating the effect of services and the amount of non-audit fees of auditing institutions on the auditor's independence. Accounting and Auditing Review, 13(2),129-147. (In Persian)

Saei, M. J., Lari Dashtbayaz, M., & Fateh Goush, H. (2015). A review and content analyzing of Iranian auditing research: Two recent decades. Accounting and Auditing Review, 22(2), 203-220. (In Persian)

Singh, B. (2021). A bibliometric analysis of behavioral finance and behavioral accounting. American Business Review. 24(2), 10-28.

Sohaili F, Shaban A, Khase A.(2016) Intellectual Structure of Knowledge in Information Behavior: A Co-Word Analysis. Human Information Interaction. 2 (4). 396-373. . (In Persian)

Sotudeh, Hajar; Honarjooyan, Zahra. (2011). An overview of Persian language problems in the digital environment and their effects on the effectiveness of automatic text processing and information retrieval (2012) . Library and Information Sciences, 15(4), 59-92.(in persian)

Yazdani K, Nejat S, Rahimi-Movaghar A, Ghalichee L, Khalili M. (2015) Scientometrics: Review of Concepts, Applications, and Indicators. Irje. 10 (4) :78-88. (In Persian).

Yari, M., MohammadRezaei, F., Gholami Jamkarani, R., & Faraji, O. (2022). Audit Fees: The Role of Regulation of Audit Services Fees. Accounting and Auditing Review, 29(1), 146-172. (In Persian).

Aveyard, H. (2018). Doing a literature review in health and social care: A practical guide.

Gramling, A. A., Jenkins, J. G., & Taylor, M. H. (2010). Policy and research implications of evolving independence rules for public company auditors. Accounting Horizons, 24(4), 547-566.

King, J. (1987). A review of bibliometric and other science indicators and their role in research evaluation. Journal of information science, 13(5), 261-276.

Lee, P. C., & Su, H. N. (2010). Investigating the structure of regional innovation system research through keyword co-occurrence and social network analysis. Innovation, 12(1), 26-40.

Lesage, C., & Wechtler, H. (2012). An inductive typology of auditing research. Contemporary Accounting Research, 29(2), 487-504.

Li, J., Wang, M. H., & Ho, Y. S. (2011). Trends in research on global climate change: A Science Citation Index Expanded-based analysis. Global and Planetary Change, 77(1-2), 13-29.

- Liu, G. Y., Hu, J. M., & Wang, H. L. (2012). A co-word analysis of digital library field in China. *Scientometrics*, 91(1), 203-217.
- Ovalle-Perandones, M. A., Gorraiz, J., Wieland, M., Gumpenberger, C., Olmeda-Gómez, C. (2013). The influence of European Framework Programmes on scientific collaboration in nanotechnology. *Scientometrics*, 97(1), 59-74.
- Smith, G., & Kroghstad, J. L. (1988). A Taxonomy of Content and Citations in Auditing a Journal-of Practice & Theory. *Auditing a Journal of Practice & Theory*, 8(1), 108-117.
- Wasserman S, Galaskiewicz, J. (1994). *Advances in Social Network Analysis: Research in the Social and Behavioral Science*. Thousand oaks: Sage.
- Zengul, F. D., Oner, N., Byrd, J. D., & Savage, A. (2021). Revealing Research Themes and Trends in 30 Top ranking Accounting Journals: A Text mining Approach. *Abacus*.
- Brown, R. G. (1962). Changing audit objectives and techniques. *The Accounting Review*, 37(4), 696.
- Flint, D. (1988). *Philosophy and principles of auditing: an introduction*. Macmillan Education.
- De Moor, P., & De Beelde, I. (2005). Environmental auditing and the role of the accountancy profession: a literature review. *Environmental Management*, 36(2), 205-219.
- Simunic, D. A., & Wu, X. (2009). China-related research in auditing: A review and directions for future research. *China Journal of Accounting Research*, 2(2), 1-25.
- De Bakker, F. G., Groenewegen, P., & Den Hond, F. (2005). A bibliometric analysis of 30 years of research and theory on corporate social responsibility and corporate social performance. *Business & society*, 44(3), 283-317.
- McMillan, G. S., & Casey, D. L. (2018). Examining the scope of the accounting literature: a bibliometric review of a decade of research. *International Journal of Bibliometrics in Business and Management*, 1(2), 147-159.
- Hay, D. C., Knechel, W. R., & Wong, N. (2006). Audit fees: A meta-analysis of the effect of supply and demand attributes. *Contemporary accounting research*, 23(1), 141-191.
- Dumay, J., de Villiers, C., Guthrie, J., & Hsiao, P. C. (2018). Thirty years of Accounting, Auditing and Accountability Journal: A critical study of the journal's most cited articles. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 31(5), 1510-1541.

پی‌نویس:

12. Auditing a Journal of Practice & Theory
13. Accounting, Auditing and Accountability Journal
14. Web of science
15. <https://sci.isc.ac/Search.aspx>

۱۶. حق‌الزحمه حسابرس در عنوان، چکیده و کلیدواژه مدنظر بود، بنابراین جستجوی واژگان مزبور در بخش «تمامی اقسام» صورت گرفت.

17. Remove Duplicate

۱۸. شامل ۲۰ مجله حسابداری (۱۹ نشریه فارسی) و ۱۲ مجله مالی (۹ مجله فارسی)

۱۹. تکنیک جستجوی تودرتو: تمام منابع مورد استناد توسط پژوهش‌های یافت شده، بررسی شد تا هیچ منبعی در حوزه موضوعی نادیده انگاشته نشود.

۲۰. تکنیک جستجوی برپایه محقق: از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی، مجموعه مقالات منتشره محققین پرکار در حوزه موضوعی حق‌الزحمه حسابرسی بررسی شد تا اطمینان حاصل شود، هیچ منبعی در حوزه موضوعی نادیده انگاشته نشود.

۲۱. آشنفنگی زبانی به شدت فارسی در انگلیسی نیست بنابراین از طریق جستجوی دو Audit و Audit Fee و Fees نیاز پژوهشی تأمین شد.

۱. به ترتیب فهرست پرتال نشریات علمی: ۱- حسابداری، حسابرسی و مالی ایرانیان، ۲- بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۳- پژوهش‌های حسابداری و حسابرسی، ۴- پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، ۵- تحقیقات حسابداری و حسابرسی، ۶- دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، ۷- دانش حسابرسی و ۸- مطالعات حسابداری و حسابرسی.

۲. پرتال نشریات علمی به آدرس journals.msrt.ir جستجو در تاریخ ۳۰ دی ماه ۱۴۰۱ در مجموعه علوم انسانی و زیرگروه حسابداری.

3. VOSviewer
4. NetDraw
5. Ucinet
6. Co-Word
7. Co-occurrence analysis
8. bibliometric
9. Algorithm Forest Random
10. Soundex

۱۱. مانند همزه پایانی یا میانی، «های» غیرملفوظ، «ی» ک پیش از «بای» وحدت، الف (کوتاه یا بلند)، تایی نقطه‌دار، «ی» صامت میانجی، خط تیره، نقطه، فاصله یا نیم فاصله

COPYRIGHTS

This is an open access article under the CC-BY 4.0 license.